

بررسی نقش محیط کالبدی در افزایش شفابخشی فضاهای درمانی مخصوص کودکان از دیدگاه روانشناسی محیط

سید جلیل میربازل^{۱*}، سیده سعیده میربازل^۲

^۱ مربی گروه معماری دانشکده معماری و هنر، دانشگاه گیلان، J.mirbaze1@yahoo.com

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، موسسه آموزش عالی احرار، Saede1mirbaze1@yahoo.com

چکیده

کودکان حساس‌ترین و تأثیرپذیرترین گروه سنی جامعه را تشکیل می‌دهند. توجه به سلامت آن‌ها اثرات سودمندی بر آینده سلامت یک کشور دارد. یکی از مؤلفه‌های مؤثر در سلامت روحی- روانی افراد در کنار سلامت جسمی آن‌ها، محیط است. محیط کالبدی و فیزیکی می‌تواند به واسطه عواملی چون فضای سبز، رنگ، مؤلفه‌های اقلیمی چون نور طبیعی، تهویه طبیعی و... در بهبود سلامت روحی و روانی افراد نقش مهمی را ایفا نماید؛ همان‌طور که در گذشته نیز طبیعت، نور خورشید و هوای تازه از ملزومات مؤثر در شفابخشی در محیط‌های درمانی محسوب می‌شدند. مراکز درمانی با هدف درمان بیماران و بهبود سلامتی افراد جامعه احداث و به بهره‌برداری می‌رسند. بنابراین در اکثر موارد، کیفیت درمان این مراکز مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد و متأسفانه کالبد فیزیکی بنا صرفاً از جهت بهداشت و عدم آلودگی و ارتباطات عملکردی و فیزیکی فضاهای موجود ارزیابی می‌شود؛ و احساس رضایت کاربران مجموعه (بیماران و کارکنان) از فضا و جنبه‌های ادراک دیداری و بصری موجود و تأثیر آن‌ها بر رفتار بیماران اهمیت چندانی ندارد. اما بر مبنای تعریف سازمان بهداشت جهانی، سلامتی یک مساله چند بعدی است و علاوه بر بعد جسمی، دارای ابعاد روحی- روانی و اجتماعی است. باید توجه داشت که ابعاد مختلف سلامتی و یا بیماری بر یکدیگر اثر گذاشته و تحت تأثیر یکدیگر قرار می‌گیرند. استرس در انسان به‌عنوان یکی از شاخصه‌های سلامت روان می‌تواند با طراحی درست محیط معماری کاهش یابد. استرس موجود در فضاهای درمانی با اثرات منفی که در پی دارد بهبودی بیماران را به تأخیر می‌اندازد. یکی از گروه‌هایی از بیماران که در این مورد آسیب‌پذیرترند کودکان می‌باشند. هدف این تحقیق شناخت عوامل استرس‌زا در فضاهای درمانی کودکان و نقش طراحی داخلی و عوامل محیطی در کاهش استرس و تسريع بهبودی کودکان بیمار است. از دیگر اهداف این پروژه یادآوری این نکته است که طراحی داخلی فضاهای درمانی جز جدایی‌ناپذیر کیفیت طراحی محیط به شمار می‌رود؛ و علاوه بر اینکه بر غنا مجموعه خواهد افزود، دغدغه ناشی از حضور کاربر در محیط ناآشنا و غیر خانگی را نیز برطرف خواهد کرد؛ و کیفیت سطح درمان را افزایش می‌دهد روش‌شناسی تحقیق در این پژوهش گردآوری اطلاعات به روش کتابخانه‌ای و اسنادی است. روش تحقیق در رابطه با مبانی نظری پژوهش، شناخت و تحلیل داده‌ها به صورت توصیفی-تحلیلی است. به صورتی که پس از بررسی و استخراج نظریه‌های متفکران و صاحب‌نظران در رابطه با مقوله‌ی کاهش استرس و معماری مخصوص کودکان و نقش این دو بر یکدیگر، در نهایت منجر به استخراج نقش فضای کالبدی برافزایش شفابخشی در فضاهای درمانی مخصوص کودکان می‌شود.

واژه‌های کلیدی:

شفابخشی، فضاهای درمانی، کودکان، معماری، فضای سبز، کاهش استرس